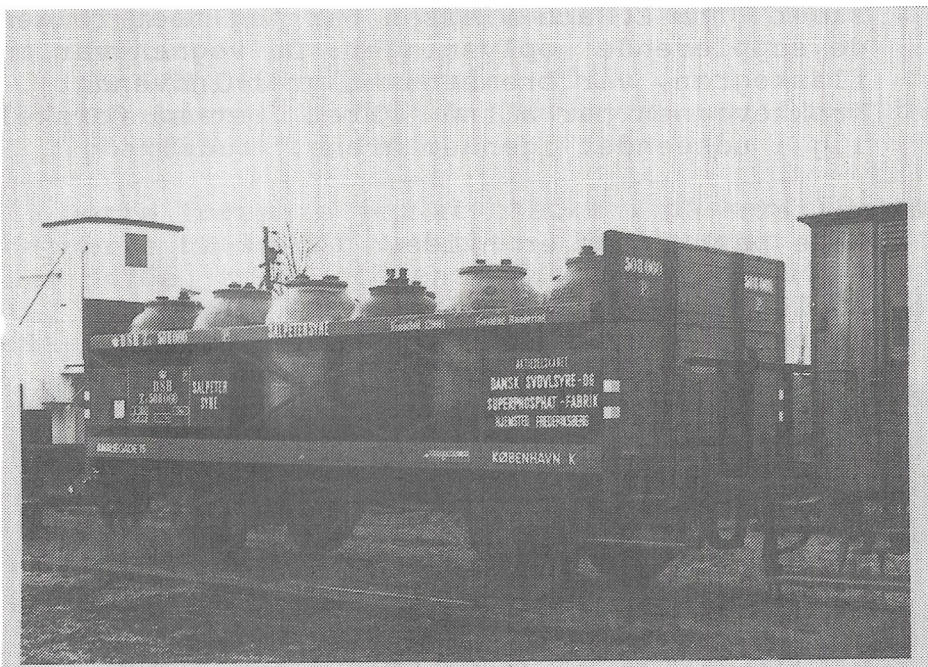

PRIVATE DANSKE VOGNE

ZS 508 060 i Maribo i 1986 (Foto: Jens Bruun-Petersen).

Vognejer: A/S Dansk Svovlsyre- & Superphosphat Fabrik, København.

Vogntype: Krukkevogn.

Litra: ZS 508 060.

Bygget af: I Zwischau i 1919.

Vægt: 14700 kg.

Længde over puffer: (-9,25m-).

Akselafstand: ->4,50m<-.

Rumindhold: 12,9m³.

Bremsesystem: Manuel (RS) + automatisk (TB).

Må befordre: Syrer.

Hjemsted: Frederiksberg.

Værkstedsområde: København.

Bemaling:

Vognens træværk er flaskegrøn (fra midten af 50'erne teglstensrød) - undervognen er malet

sort. I "Modeljernbanen" nr. 8/1949 nævnes det at gavle og bremsehus er grå samt sorte sider (fra E.Bach-Nielsen har jeg fået følgende supplerende oplysninger: Da vognen var ma-flaskegrøn, var bremsehuset gråt indvendigt). Krukkevognen har altså været ret så forskellig i udseendet igennem årene.

Påskrifter:

Alle påskrifter er hvide.

Anvendelse af vognen:

Vognen anvendtes til transport af syrer. Man hentede f.eks. saltsyre i Norge og Sverige. På de indenlandske strækninger kørte den Fredericia - Frederiksberg samt Kalundborg - Frederiksberg.

Levnedsforløb:

ZS 508 060 bygget i Zwickau i 1919. *)
Taget i drift hos "DANSK SVOVLSYRE- OG SUPER-PHOSPHATFABRIK" den 31/8 1920.

I 1939 monteres der trykluftbremse og tara-vægten øges til 15300 kg.

20 86 040 0 002-? omlitreret i 196? - sidste revisionsdato: 28.05.64.

Udrangeret i midten af 60'erne - årstal kan jeg desværre ikke præcisere nærmere.

Overdraget til DJK i 1966 og findes i dag hængt/-glemt på 'sydhavsørerne' i en ret så sørgmodig tilstand.

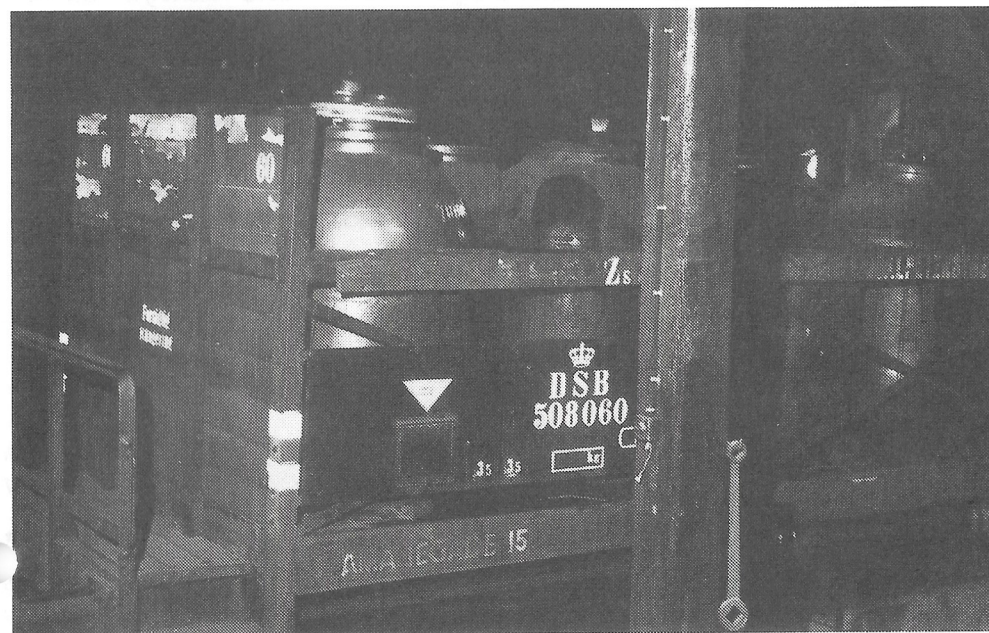
Vognen var oprindelig med bremsehus, men dette er blevet fjernet efter krigen (ca. 1954).

De oprindelige 12 rødbrune lerkrukker a 1000 l. blev på et tidspunkt udskiftet med 900 l. krukker. Det har dog formentlig først været på det allerse-neste (i slutningen af 50'erne?), og dette skyldes at man måtte tage brugbare krukker fra udrange-rede vogne, efterhånden som de oprindelige krukker 'gik til'.

*) Iflg. oplysninger i "Jernbanen" nr. 8/1967

er starten på levnedsløbet således:
ZB 99 9?? bygget af Scandia i 1913 til "Th. Lose & Co." - byggenumre er endnu ikke ind-ført.
ZS 508 060 omlitreret i 1917.
Overgået til "Dansk Svovlsyre- og Superphos-phatfabrik" i 1919.

Dette forsøgte jeg at checke i påsken 1986, men desværre havde der været en 'langfingret' person, der havde taget vognens fabrikationsplade 'hjem til opbevaring', så vognens oprindelse kan altså ikke fastslås endeligt.

Sådan så ZS 508 060 ud i påsken 1986 (Foto: T.Z.).

Iøvrigt:

En krukkevogn er i k k e bare en krukkevogn. Der har igennem årene været vogne med 8 krukker (udrangeret før 1949), med 10 krukker (hvoraf een er hos DJK i Jylland - tilstand af denne?) og med 12 krukker (oplysningerne om 8 krukkes-vognene er fra "Modeljernbanen" nr. 8 1949 side 124. Iflg. oplysninger fra E.Bach-Nielsen havde firmaet kun 2

stk. 10 krukke-vogne - resten var 12 krukke).

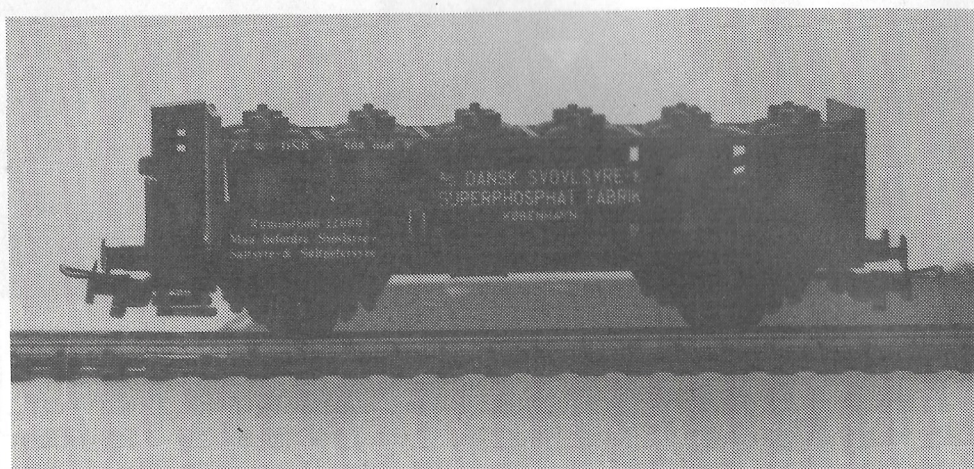
"Dansk Svovlsyre- og Superphosphat Fabrik" rådede ikke kun over krukke-vogne til sine transport-opgaver. Man havde f.eks. i 1949 11 krukke-vogne, 4 tank-vogne + 1 lukket godsvogn. I 1963 var der byttet lidt om på forholdet imellem de forskellige vogntyper. Man havde da 24 tank-vogne og kun 4 krukke-vogne.

I 1972 ændrede firmaet navn til "Superfos" A/S og en del af vognene ruller den dag i dag for dette firma. Foran "Superfos" hovedsædet i Vedbæk har man en snes af de gamle krukke stående som et dekorativt minde om svundne tider.

"Superfos" hører iøvrigt med sine mange tank-vogne til blandt sværvægterne af private vogneje-re. I sommeren 1986 er "Superfos Industrisyrer" a/s således ejer af 33 to-akslede samt 10 fire-akslede tank-vogne. Endvidere har man yderligere 9 stk. af sidstnævnte indlejet fra Vesttyskland.

Tak til E. Bach-Nielsen (Superfos Industrisyrer a/s) for hans hjælp i forbindelse med denne artikel.

I MODEL:

"LILIPUT"s sidste udgave (Foto: Steen H.).

Emne: Krukke-vogn fra "A/S DANSK SVOVLSYRE- OG SUPERPHOSPHAT FABRIK".

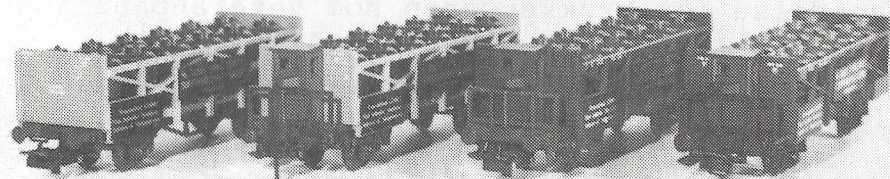
Fabrikat: LILIPUT.

Katalognr.: 20760

Strøm: Jævnstrøm.

Rullekoefficient: 22 0/100.

Størrelse: H0.
Pris: ca. 70 kr. *)
Vægt: 45 gram. *)
Epoke: II/III.
Bemærkninger: Krukke-vognen er blevet lavet i ialt 5 varianter igennem årene. Da den 1. vogn kom frem på markedet i 1964 (til ca. 1967) var den grå m/bremsehus - katalognummer 207/3Da. Formentlig i det samme tidsrum er der også en model - katalognummer 207 - i grå udførelse u/bremsehus. I 1967/68 kommer der på foranledning af henvendelser til "Liliput" en rødbrun udgave af modellen u/bremsehus, og formentlig på samme tid også een tilsvarende

ende af modellen m/bremsehus. Denne model findes i 2 udgaver (henholdsvis m/u påtryk på endegavlene samt med forskellig farvede krukke samt vognindeling). Der er altså modeller nok at vælge imellem, men den rødbrune (teglstensrøde) må være den mest vellignende.

*) Gælder for den seneste model - tilsvarende vogn med fjeder i bunden vejer 7 gr. mere. Krukke-vognen udgik desværre af kataloget i 1985 og kan formentlig være svær at finde.

En gennemgang af modellen vil bl.a. afsløre følgende:

- 1) Vognsidernes tværstivere er forkerte på modellen. De "rækker" over 3 felter, mens de kun rækker over 2 felter på originalen.
- 2) Bremsemarkeringer mangler på modellen.
- 3) Påskrifterne på modellen ligner ikke de på

originalen sidst anvendte, men jeg vil ikke udelukke, at de er korrekte i forhold til modellens fremstillingstidspunkt. Jeg har ikke set noget billede af originalen på dette tidspunkt, men påskrifterne har igennem årene varieret en del. Placeringen af disse har også varieret. Iøvrigt er modellens påskrifter meget flotte.

- 4) L.o.p. på modellen er 126mm. (modelmål: 106 mm.) - d.v.s. en afvigelse på +18,9%.
- 5) Akselafstand på modellen er 68mm. (modelmål: 51,7mm.).

Alt i alt er det dog en yderst anvendelig model - ikke mindst fordi den spænder over både epoke II og III - som man bør/kan have 1 stk. af på sit anlæg. Hvis man skulle køre epoke IV, kan man finde anvendelse for krukkevognen som veteranbanemateriel - helt i tråd med forbilledet.

Torben Z.

En af modellerne u/bremsehus (Foto: T.Z.).

N Y T DANSK TIL MODELBANEN.

Under monteringen af dette blad indløb der en melding om, at Williams endnu en gang har tilført det danske modelbanemarked en vogn.

Denne gang drejer det sig om en Hbikks-tt fra "Electrotren" under katalognr. 1487 og til en pris af kr. 104,00. Måske en ide til ønskesedlen ???